

Rolnummer 5484
Arrest nr. 128/2013 van 26 september 2013

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag betreffende artikel 3 van de wet van 21 juni 1985 betreffende het onderwijs, gesteld door de Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters M. Bossuyt en J. Spreutels, en de rechters E. De Groot, A. Alen, J.-P. Snappe, T. Merckx-Van Goey en F. Daoût, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter M. Bossuyt,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vraag en rechtspleging*

Bij vonnis van 10 september 2012 in zake Corinne De Vocht tegen de Pensioendienst voor de Overheidssector, waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 19 september 2012, heeft de Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 3 van de wet van 21 juni 1985 betreffende het onderwijs de artikelen 10, 11 en 24 § 4 van de Grondwet, indien het zo wordt geïnterpreteerd dat voor de berekening van het overheidspensioen de tewerkstelling van het kwestieuze wetenschappelijk personeel wél in aanmerking komt voor zover het bezoldigd wordt [...] ten laste van de door de Staat toegekende werkingstoelagen, maar niet indien zijn bezoldiging uit andere bronnen komt ? ».

Memories en memories van antwoord zijn ingediend door :

- Corinne De Vocht, wonende te 2018 Antwerpen, Marialei 14;
- de Ministerraad;
- de Franse Gemeenschapsregering.

Op de openbare terechtzitting van 10 juli 2013 :

- zijn verschenen :

. Mr. E. Van der Mussele, tevens *loco* Mr. Y. Vanden Bosch, advocaten bij de balie te Antwerpen, voor Corinne De Vocht;

. Mr. A. Carton, tevens *loco* Mr. D. D'Hooghe, advocaten bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;

. Mr. M. Hoornaert *loco* Mr. J. Sautois, advocaten bij de balie te Brussel, voor de Franse Gemeenschapsregering;

- hebben de rechters-verslaggevers A. Alen en F. Daoût verslag uitgebracht;
- zijn de voornoemde advocaten gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschied

Corinne De Vocht sluit in 1973 een arbeidsovereenkomst voor een bepaalde duur met de Universitaire Faculteiten Sint-Ignatius (hierna UFSIA). Die overeenkomst wordt in 1976 en in 1979 telkens met drie jaar verlengd.

Op 26 oktober 2010 deelt de Pensioendienst voor de Overheidssector haar een beslissing mee waaruit blijkt dat bij de berekening van haar pensioen geen rekening wordt gehouden met die jaren van tewerkstelling.

Corinne De Vocht is het hiermee niet eens en stelt een vordering in bij Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen. In het kader van die procedure stelt die Rechtbank de voormelde prejudiciële vraag.

III. In rechte

- A -

A.1.1.1. De verzoekende partij voor het verwijzende rechtscollege verwijst in eerste instantie naar een schrijven van de UFSIA van 3 december 2009 waaruit zou blijken dat haar tewerkstelling was gefinancierd door het Fonds Kollektief Fundamenteel Onderzoek (hierna FKFO), dat dit Fonds geen rechtspersoonlijkheid had en dat diens middelen ingeschreven stonden op de begroting van het departement Nationale Opvoeding en Cultuur. Zij leidt hieruit af dat haar tewerkstelling is gefinancierd met door de Staat toegekende werkingstoelagen in de zin van de in het geding zijnde bepaling. Volgens haar dekt dat begrip zowel werkingsmiddelen als subsidies. Zij wijst erop dat de in het geding zijnde bepaling niet preciseert hoe de werkingstoelagen dienen te worden gefinancierd. Zij stelt vast dat het te dezen in beide gevallen gaat om gelden die van dezelfde overheid, namelijk het ministerie van Onderwijs en Cultuur, afkomstig zijn. Zij verwijst naar de artikelen 3 en 4 van het koninklijk besluit van 18 januari 1965 betreffende de financiering van programma's van collectief fundamenteel wetenschappelijk onderzoek, die bepalen dat de kredieten moeten zijn ingeschreven op de begrotingsontwerpen van de bevoegde minister.

A.1.1.2. Volgens de verzoekende partij voor het verwijzende rechtscollege zou een strikte interpretatie van de in het geding zijnde bepaling een systeem van onrechtstreekse financiering door de federale overheid (via het Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek (hierna : NFWO) of het FKFO) uitsluiten. Zij is van oordeel dat die interpretatie een bijkomende voorwaarde formuleert waarin niet is voorzien in de wet.

A.1.1.3. De verzoekende partij voor het verwijzende rechtscollege voert aan dat zij een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd genoot vermits meerdere arbeidsovereenkomsten van bepaalde duur die elkaar opvolgen in de tijd, geacht worden voor onbepaalde tijd te zijn gesloten. Zij wijst er ook op dat het Rekenhof erkent dat aan tijdelijk en contractueel personeel een overheidspensioen wordt toegekend, als hun contractuele aanstelling wordt gevolgd door een vaste benoeming.

A.1.1.4. De verzoekende partij voor het verwijzende rechtscollege is van oordeel dat de in het geding zijnde bepaling zich niet verzet tegen de toekenning van een onderwijspensioen voor de jaren gedurende welke zij in dienst was bij de UFSIA. Een onderscheid naar gelang van de verschillende financieringsbronnen van de vergoedingen van de onderwijsmedewerkers schendt het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie.

A.1.2.1. De Ministerraad antwoordt dat het Hof enkel dient na te gaan of de in het geding zijnde bepaling, in de interpretatie van het verwijzende rechtscollege, bestaanbaar is met de in de prejudiciële vraag vermelde grondwetsbepalingen. Die vraag gaat ervan uit dat voor de berekening van het overheidspensioen van wetenschappelijk personeel de tewerkstelling niet wordt meegerekend indien de bezoldiging uit een andere bron komt dan de door de Staat toegekende werkingstoelagen. De interpretatie van de verzoekende partij voor het verwijzende rechtscollege, die ervan uitgaat dat er geen onderscheid geldt op grond van de financieringsbron van de toegekende werkingstoelagen, kan niet in aanmerking worden genomen.

A.1.2.2. Hetzelfde geldt, volgens de Ministerraad, voor de argumenten inzake de concrete toepassing van de in het geding zijnde bepaling in het bodemgeschil. Het Hof kan geen uitspraak doen over vragen die tot de bevoegdheid van het verwijzende rechtscollege behoren en die betrekking hebben op de toepassing of de uitvoering van wetsbepalingen.

A.2.1. De verzoekende partij voor het verwijzende rechtscollege refereert aan het arrest nr. 97/2005 van 1 juni 2005 van het Hof waarin het oordeelt dat niet moest worden voorzien in een aanvullende werkingstoelage om het niet-statutair personeel dezelfde invaliditeitsverzekering te geven als het statutair personeel, en dit gelet op het verschil dat voortvloeit uit de contractuele band van die personeelsleden, die aan het pensioenstelsel van bedienden zijn onderworpen. *A contrario* leidt zij hier uit af dat er te haren aanzien een discriminatie bestaat aangezien de wet haar aard van tewerkstelling heeft gelijkgeschakeld met die van statutaire personeelsleden. Een soortgelijke conclusie kan worden getrokken uit de arresten nr. 59/93 van 15 juli 1993 en nr. 82/95 van 14 december 1995, alsmede uit een arrest van het Hof van Beroep te Gent van 10 december 2004.

A.2.2. Volgens de Ministerraad is de voormelde rechtspraak irrelevant. Het arrest nr. 97/2005 van 1 juni 2005 ondersteunt juist de stelling dat het door de in het geding zijnde wet gehanteerde criterium van onderscheid bestaanbaar is met het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie, vermits het tot de beoordelingsbevoegdheid van de wetgever behoort om bepaalde categorieën van het personeel van publieke en vrije universiteiten een gelijk statuut toe te kennen. Uit het arrest nr. 59/93 van 15 juli 1993 kan niet worden afgeleid dat enkel kleine verschillen in de pensioenregelingen tussen overheidspersoneel geoorloofd zijn. De Ministerraad is nog van oordeel dat niet nuttig kan worden verwezen naar het arrest nr. 82/95 van 14 december 1995. Ook kan uit het arrest van het Hof van Beroep te Gent van 10 december 2004 niet worden afgeleid dat het noodzakelijk is om een overheidspensioen toe te kennen aan personen die niet werden bezoldigd op basis van door de overheid toegekende werkingstoelagen.

A.3.1.1. Volgens de verzoekende partij voor het verwijzende rechtscollege streeft het in het geding zijnde onderscheid geen wettig doel na vermits het doel van de wet zonder twijfel is te besparen op pensioenuitgaven. Zij wijst erop dat de wet dat doel niet aanwijst en dat niet wordt aangetoond dat dit doel geoorloofd is.

A.3.1.2. Nog volgens de verzoekende partij voor het verwijzende rechtscollege is het criterium van onderscheid niet objectief vermits de vergoeding die zij heeft ontvangen was ingeschreven op de begroting van het ministerie van Onderwijs. Dat criterium heeft geen wettelijke basis vermits de in het geding zijnde bepaling geen onderscheid maakt naar gelang van de financieringsbron van de werkingstoelagen.

A.3.1.3. De verzoekende partij voor het verwijzende rechtscollege is ten slotte van oordeel dat het criterium van onderscheid niet pertinent is ten opzichte van het nagestreefde doel : er zou geen verband bestaan tussen het doel (besparing) en het middel (uitsluiting van de FWO- en de NFWO-wetenschappers).

A.3.2. De Ministerraad herhaalt dat de verzoekende partij voor het verwijzende rechtscollege uitgaat van een interpretatie die niet in aanmerking is genomen door het verwijzende rechtscollege. Volgens die interpretatie is er voor de berekening van het overheidspensioen van wetenschappelijk personeel geen onderscheid op grond van de financieringsbron van de werkingstoelagen. Hij wijst erop dat de vraag ervan uitgaat dat de tewerkstelling van het wetenschappelijk personeel voor de berekening van het overheidspensioen enkel in aanmerking komt voor zover het wordt bezoldigd door ten laste van de Staat toegekende werkingstoelagen.

A.4.1. De Ministerraad zet uiteen dat overheidspensioenen in beginsel enkel toegekend worden aan statutaire ambtenaren, met inbegrip van het personeel dat in statutair dienstverband werkt aan publieke universiteiten. In het verlengde van artikel 41 van de wet van 27 juli 1971 op de financiering en de controle van de universitaire instellingen heeft de wet van 21 juni 1985 betreffende het onderwijs (hierna : de Onderwijswet) het voordeel van de openbare pensioenregeling van het wetenschappelijk personeel gecreëerd teneinde de pensioenregeling van het personeel van de publieke universiteiten en van de vrije universiteiten op elkaar af te stemmen.

A.4.2. De Ministerraad voert aan dat artikel 1 van de Onderwijswet een uitzonderingsbepaling is die onder bepaalde voorwaarden bepaalde leden van het wetenschappelijk personeel van vrije, privaatrechtelijke universiteiten onderwerpt aan de regels inzake overheidspensioen, regels die in beginsel enkel gelden voor statutaire ambtenaren. Wat de voorwaarden betreft waaraan moet zijn voldaan om aanspraak te maken op een overheidspensioen op grond van de onderwijswet, voert hij aan dat de wetgever beoogde een parallellisme tot stand te brengen met de voorwaarden die gelden voor het statutair personeel van de publieke universiteiten.

A.5. De Ministerraad wijst erop dat het Hof wordt ondervraagd over de bestaanbaarheid van de in het geding zijnde bepaling met de artikelen 10, 11 en 24, § 4, van de Grondwet, in de interpretatie dat voor de berekening van het overheidspensioen de tewerkstelling van wetenschappelijk personeel in aanmerking komt wanneer het bezoldigd wordt door werkingstoelagen die de Staat heeft toegekend, maar niet indien die bezoldiging door andere bronnen wordt gefinancierd.

A.6.1. Volgens de Ministerraad betreft de prejudiciële vraag onvergelykbare situaties. Er is geen vergelijking mogelijk tussen, enerzijds, pensioenen van personen die rechtstreeks worden bezoldigd door middel van door de overheid toegekende werkingstoelagen en, anderzijds, pensioenen van personen die door andere financieringsbronnen worden bezoldigd. Het loon van personen die worden bezoldigd middels door de overheid toegekende werkingstoelagen, komt rechtstreeks ten laste van de algemene uitgavenbegroting van de overheid; aangezien een overheidspensioen wordt beschouwd als uitgesteld loon, vloeit het uit de aard ervan voort dat de wedde door de overheid gefinancierd dient te zijn. Personen die niet door werkingstoelagen van de overheid worden bezoldigd, hebben nooit op rechtstreekse wijze een vergoeding gekregen van de overheid. Hij wijst op de financiering door bijzondere fondsen, zoals het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek Vlaanderen, dat een privaatrechtelijke stichting van openbaar nut is.

A.6.2. De verzoekende partij voor het verwijzende rechtscollege antwoordt dat ten tijde van haar prestaties (tussen 1973 en 1981) de gelden voor haar vergoeding werden gebudgetteerd op het budget van het ministerie van Onderwijs, zodat het niet om onvergelykbare situaties gaat.

A.7.1.1. In ondergeschikte orde voert de Ministerraad aan dat het in het geding zijnde verschil in behandeling redelijk is verantwoord. Het onderscheid tussen personen die wel en personen die nooit een bezoldiging van de overheid hebben gekregen, berust op een objectieve grondslag, rekening houdend met het feit dat het overheidspensioen dient te worden beschouwd als uitgesteld loon en dat het pensioen beoogt ambtenaren een behoorlijk leven te waarborgen na het einde van hun loopbaan.

A.7.1.2. Het onderscheid is, volgens die partij, tevens pertinent en redelijk verantwoord gelet op het doel van de wet, namelijk het statuut van het personeel van rijksuniversiteiten en van vrije universiteiten eenvormig te maken.

A.7.1.3. Het criterium van de overheidsfinanciering is, volgens die partij, pertinent, gelet op artikel 1, eerste lid, van de wet van 21 juli 1844 op de burgerlijke en kerkelijke pensioenen. Die vereiste is consistent met de andere voorwaarden waaraan een lid van het wetenschappelijk personeel van een vrije universiteit dient te voldoen om in aanmerking te komen voor een overheidspensioen, namelijk (1) het verworven hebben van de wetenschappelijke anciënniteit en de titels die zijn vereist voor een vaste benoeming en (2) het definitief benoemd zijn of door een contract van lange duur aangeworven zijn. Die voorwaarden hebben tot doel om voor het wetenschappelijk personeel van vrije universiteiten een pensioenregeling tot stand te brengen die soortgelijk is aan de regeling voor het personeel van publieke universiteiten. Het financieringscriterium is pertinent in het kader van de doelstelling van de onderwijswet om voor het wetenschappelijk personeel een betere mobiliteit te verzekeren tussen publieke en vrije universiteiten.

A.7.1.4. Volgens de Ministerraad heeft de in het geding zijnde bepaling geen onevenredige gevolgen, vermits een personeelslid dat werkzaam is bij een vrije universiteit, maar dat gefinancierd wordt door andere financieringsbronnen dan werkingstoelagen van de overheid, voor de duur van zijn prestaties aanspraak kan maken op een werknemerspensioen.

A.7.2. De verzoekende partij voor het verwijzende rechtscollege herhaalt dat zij werd bezoldigd door de Schatkist zodat er geen sprake kan zijn van een objectief criterium. Zij voert tevens aan dat de pensioenen niet onbetaalbaar zullen worden aangezien, wat de werknemers betreft wier tewerkstelling door het FKFO werd gefinancierd, het slechts om een beperkt aantal personen gaat die in de periode van 1971 tot 1985 werkzaam waren.

A.8.1. Om de hiervoor vermelde redenen is, volgens de Ministerraad, artikel 24, § 4, van de Grondwet niet geschonden. Hij verwijst ook naar het arrest nr. 97/2005 van 1 juni 2005, waarin het Hof heeft geoordeeld dat het tot de beoordelingsbevoegdheid van de wetgever behoort om bepaalde categorieën van het personeel van publieke en vrije universiteiten een gelijk statuut toe te kennen.

A.8.2. De verzoekende partij voor het verwijzende rechtscollege antwoordt dat het voormelde arrest enkel het onderscheid tussen het wetenschappelijk personeel en het administratief, technisch en arbeidspersoneel betreft, en dat er geen redelijke verantwoording kan worden uit afgeleid voor het onderscheid in de pensioenregeling voor het wetenschappelijk personeel.

A.9. De Regering van de Franse Gemeenschap gedraagt zich naar de wijsheid van het Hof.

- B -

De in het geding zijnde bepaling

B.1.1. Hoofdstuk I van de wet van 21 juni 1985 betreffende het onderwijs (hierna : de Onderwijswet) beoogt om, onder bepaalde voorwaarden, het wetenschappelijk personeel van vrije universiteiten aanspraak te laten maken op de pensioenregeling van de ambtenaren van het algemeen bestuur van de Staat (*Parl. St.*, Senaat, 1984-1985, nr. 801-1, p. 1).

B.1.2. De artikelen 1 tot 3 van de Onderwijswet bepalen :

« Artikel 1. De leden van het wetenschappelijk personeel van de in artikel 2 opgenoemde universitaire instellingen die voldoen aan de voorwaarden bepaald in artikel 3, genieten de regeling inzake rustpensioenen die van toepassing is op de ambtenaren van het Algemeen Rijksbestuur.

De krachtens dit hoofdstuk verleende rustpensioenen zijn ten laste van de Openbare Schatkist.

Voor de vereffening van het rustpensioen wordt elk jaar dienst verricht als lid van het wetenschappelijk personeel aangerekend naar rata van 1/55 van de referentiewedde.

Art. 2. De universitaire instellingen bedoeld in artikel 1 zijn :

- de Vrije Universiteit Brussel;
- de ‘ Université libre de Bruxelles ’;
- de Katholieke Universiteit te Leuven;
- de ‘ Université catholique de Louvain ’;
- de Universitaire Faculteiten Sint-Ignatius te Antwerpen;
- de ‘ Facultés universitaires Saint-Louis à Bruxelles ’;
- de Universitaire Faculteiten Sint-Aloysius te Brussel;

- de ' Faculté polytechnique de Mons ' ;
- de ' Faculté universitaire catholique de Mons ' ;
- de ' Facultés universitaires Notre-Dame de la Paix à Namur ' ;
- de ' Fondation Universitaire Luxembourgeoise ' .

Art. 3. De leden van het wetenschappelijk personeel bedoeld in artikel 1 zijn zij die bezoldigd worden ten laste van de door de Staat toegekende werkingstoelagen en die op het ogenblik van hun vaste benoeming of hun aanwerving voor onbepaalde duur :

- a) de leeftijd van 50 jaar niet overschreden hebben;
- b) Belg zijn, behalve door de Koning verleende vrijstelling in uitzonderlijke gevallen;
- c) geschikt bevonden worden door de aan de instelling verbonden medische dienst;
- d) de wetenschappelijke anciënniteit verworven hebben en de titels bezitten die vereist zijn voor de vaste benoeming tot assistent in de Rijksuniversiteiten ».

Artikel 6 van dezelfde wet bepaalt :

«De diensten die voor de inwerkingtreding van dit hoofdstuk als lid van het wetenschappelijk personeel gepresteerd zijn bij de in artikel 2 opgenoemde instellingen alsook bij de inrichtingen voor hoger onderwijs welke door die instellingen zijn vervangen, komen zowel voor de ingang als voor de berekening van het rustpensioen in aanmerking, op voorwaarde dat deze diensten indien ze na 1 januari 1976 werden gepresteerd bezoldigd werden ten laste van de door de Staat verleende werkingstoelagen ».

Ten gronde

B.2.1. Het verwijzende rechtscollege vraagt of de in het geding zijnde bepaling bestaanbaar is met de artikelen 10, 11 en 24, § 4, van de Grondwet, in de interpretatie dat de periodes van tewerkstelling van leden van het wetenschappelijk personeel van de in artikel 2 van de onderwijswet opgenoemde universitaire instellingen in aanmerking komen voor de berekening van een overheidspensioen wanneer die personeelsleden worden bezoldigd ten laste van de door de Staat toegekende werkingstoelagen, maar niet indien hun bezoldiging door andere bronnen wordt gefinancierd.

B.2.2. Uit het verwijzingsvonnis blijkt dat de verzoekende partij voor het verwijzende rechtscollege werd gefinancierd door het Fonds voor Kollektief Fundamenteel Onderzoek. Het Hof beperkt zijn onderzoek tot die hypothese.

B.3. Het Hof wordt gevraagd twee categorieën van leden van het wetenschappelijk personeel van de in artikel 2 van de Onderwijswet opgenoemde universitaire instellingen met elkaar te vergelijken : enerzijds, degenen die worden bezoldigd ten laste van de door de Staat toegekende werkingstoelagen, van wie de periodes van tewerkstelling in aanmerking komen voor de berekening van een overheidspensioen voor zover zij aan de overige in artikel 3 van de Onderwijswet bepaalde voorwaarden voldoen en, anderzijds, degenen die worden bezoldigd ten laste van andere financieringsbronnen, van wie de periodes van tewerkstelling niet in aanmerking komen voor de berekening van een overheidspensioen.

B.4.1. Volgens de Ministerraad zijn de twee voormelde categorieën van personen niet vergelijkbaar aangezien er geen vergelijking mogelijk zou zijn tussen, enerzijds, pensioenen van personen die rechtstreeks worden bezoldigd door middel van door de overheid toegekende werkingstoelagen en, anderzijds, pensioenen van personen die door andere financieringsbronnen worden bezoldigd.

B.4.2. Zoals het Hof reeds in meerdere arresten heeft vastgesteld, verschillen de pensioenregelingen wat betreft het doel, de financieringswijze en de toekenningsvoorwaarden ervan. Door die verschillen kan de persoon die recht heeft op een overheidspensioen, in beginsel niet worden vergeleken met diegene die recht heeft op een werknemers- of zelfstandigenpensioen (zie met name de arresten nrs. 17/91, 54/92, 88/93, 48/95, 112/2001 en 73/2006).

B.4.3. Te dezen wordt het Hof evenwel niet gevraagd om twee pensioenregelingen met elkaar te vergelijken, maar betreft de prejudiciële vraag de toepassing van de regeling inzake overheidspensioenen op twee categorieën van leden van het wetenschappelijk personeel van vrije universitaire instellingen. Het loutere feit dat hun bezoldiging op verschillende wijze wordt gefinancierd, leidt er niet toe dat die categorieën niet vergelijkbaar zijn.

B.5.1. In de memorie van toelichting bij het wetsontwerp dat tot de Onderwijswet heeft geleid, werd omtrent artikel 1 van het ontwerp het volgende gesteld :

« De uitbreiding van de regeling inzake rustpensioen van de ambtenaren van het algemeen bestuur betreft alleen het wetenschappelijk personeel van de in artikel 2 beoogde universitaire instellingen en in de schoot van dit personeel alleen die leden die daarenboven aan de in artikel 3 vastgestelde voorwaarden voldoen » (*Parl. St.*, Senaat, 1984-1985, nr. 801-1, p. 1).

Inzake artikel 3 werd daaraan het volgende toegevoegd :

« Dit artikel bepaalt de voorwaarden waaraan de leden van het wetenschappelijk personeel moeten voldoen.

De door dit hoofdstuk ingevoerde regeling zal voorbehouden worden aan de leden die definitief benoemd of door een kontrakt van lange duur aangeworven zijn en die bezoldigd worden ten laste van de door de Staat verleende werkingstoelagen » (*ibid.*, p. 2).

B.5.2. Bij de bespreking van die bepalingen in de Commissie voor het onderwijs en de wetenschap van de Senaat verklaarde de staatssecretaris voor Pensioenen het volgende :

« De Staatssecretaris voor Pensioenen verklaart dat in de rijksuniversiteiten de vastbenoemde leden van het onderwijzend personeel en van het wetenschappelijk, administratief en technisch personeel een statuut en een pensioenregeling van openbare diensten genieten. [...] »

De toestand is anders in de vrije universiteiten, waarvan de lijst in artikel 2 van het ontwerp voorkomt. Sedert juli 1971 (wet van 27 juli 1971) werd de pensioenregeling van het onderwijzend personeel van de Staat weliswaar uitgebreid tot het onderwijzend personeel, maar het niet onderwijzend personeel is onderworpen aan de sociale zekerheid en als dusdanig ook aan de pensioenregeling voor werknemers.

Teneinde een betere mobiliteit te verzekeren en voor het wetenschappelijk personeel een vlottere overstap naar het onderwijs mogelijk te maken, stelt de Regering in het eerste hoofdstuk voor dit personeel te onttrekken aan de regeling der sociale zekerheid en het, onder bepaalde voorwaarden, hetzelfde statuut te verlenen als datgene dat op de ambtenaren van de algemene rijksadministratie van toepassing is.

Er zal echter niets gewijzigd worden voor de leden van het administratief en technisch personeel, zodat deze verder onderworpen zullen zijn aan de regelen die op hen van toepassing zijn en inzonderheid aan de pensioenregeling der werknemers.

Er is dus een beperking in vergelijking met sommige voorstellen [...], en dit voornamelijk om besparingsredenen. De Minister wijst er in dat verband op dat het aantal nieuwe pensioenen door de Administratie der Pensioenen in 1984 toegekend, hoger ligt (16,5 pct. meer in vergelijking met 1983).

De uitbreiding van de regeling van de openbare diensten zal evenwel beperkt zijn tot de leden van het wetenschappelijk personeel die ten laste van de door de Staat verleende werkingstoelagen vergoed worden en die definitief benoemd of voor een onbepaalde periode in dienst genomen zijn.

Ten einde een parallelisme tot stand te brengen met het personeel van de rijksuniversiteiten, bepaalt het ontwerp eveneens dat, op het ogenblik van de definitieve benoeming of van de aanwerving, bepaalde voorwaarden inzake leeftijd, nationaliteit, lichamelijke geschiktheden, wetenschappelijke anciënniteit en titels vervuld moeten zijn. De toekenning van de pensioenregeling zal aldus in de allereerste plaats tot gevolg hebben, dat de betrokken personeelsleden onderworpen zijn aan de wettelijke en reglementaire bepalingen die inzake de te verlenen graden, hun toekenningsvoorwaarden, het geldelijk statuut en de administratieve standen, op het personeel van de rijksuniversiteiten van toepassing zijn.

Anderzijds zal de onderwerping aan de pensioenregeling van het personeel van de algemene administratie voor de werknemer de verplichting inhouden om bijdragen te storten in het Fonds voor overlevingspensioenen en om solidariteitsbijdragen en bijdragen voor verzekering 'gezondheidszorg' te betalen. De instellingen daarentegen die personeel tewerkstellen dat van statuut verandert, zullen ontheven worden van de verplichting om werkgeversbijdragen te betalen voor de financiering van de sociale zekerheid.

Het verleende pensioenstatuut tenslotte, is datgene waarvoor de personeelsleden van de algemene rijksadministratie in aanmerking komen, met dezelfde voordelen, voorwaarden inzake opening van het recht, wijze van berekening enz.

Naar analogie van de oplossing die aanvaard werd ter gelegenheid van de uitbreiding in 1971 van het pensioenstatuut der openbare diensten tot het onderwijzend personeel der vrije universitaire instellingen, zullen de diensten die gepresteerd werden vóór de datum van inwerkingtreding van het nieuw statuut, zowel voor de opening van het recht op pensioen als voor de berekening ervan, in aanmerking worden genomen. Die maatregel houdt de toepassing in van de wet van 5 augustus 1968 en de overdracht van de sociale zekerheidsbijdragen (pensioenregeling der werknemers) naar het Fonds der overlevingspensioenen vermeld in de afzonderlijke sectie van de begroting der pensioenen.

Men zal tenslotte opmerken dat de voorgestelde hervorming geen betrekking heeft op de reeds gepensioneerde personeelsleden.

Ook het personeel dat aan de door de wet gestelde voorwaarden niet voldoet zal zijn huidig statuut en pensioenregeling behouden » (*Parl. St.*, Senaat, 1984-1985, nr. 801-2, pp. 6-7).

De minister van Onderwijs (N) voegde daar nog aan toe dat « met de regeling van het personeelsstatuut een betere functionering van de universitaire instellingen beoogd wordt » (*ibid.*, p. 24) en dat « deze regeling een aansporing is tot mobiliteit van het wetenschappelijk personeel tussen de universitaire instellingen zowel van de Staat als van de vrije instellingen en daarom een hulpmiddel is ter bevordering van de kwaliteit » (*ibid.*, p. 37).

B.5.3.1. Bij de bespreking van de Onderwijswet werden amendementen ingediend die beoogden om de pensioenregeling van de ambtenaren van het algemeen bestuur van de Staat niet alleen toe te passen op het wetenschappelijk personeel dat wordt bezoldigd ten laste van de door de Staat toegekende werkingstoelagen maar ook op, enerzijds, het administratief en technisch personeel van de vrije universiteiten (*Parl. St.*, Senaat, 1984-1985, nr. 801-8, pp. 8-9; *Parl. St.*, Kamer, 1984-1985, nr. 1211/3, pp. 1-2) en, anderzijds, het wetenschappelijk personeel van wie de bezoldiging wordt gefinancierd door « de gewone kredieten en de toelagen uitgetrokken op de begrotingen van de betrokken ministeries » (*Parl. St.*, Senaat, 1984-1985, nr. 801-3; *Parl. St.*, Kamer, 1984-1985, nr. 1211/6). Wat die tweede categorie betreft, werden die amendementen als volgt verantwoord :

« Deze amendementen bedoelen discriminatie te voorkomen tussen enerzijds de onderzoekers die vast zijn benoemd of in dienst genomen zijn op langlopende overeenkomst en bezoldigd worden ten laste van de werkingskredieten die door de Staat worden verleend, en anderzijds alle andere onderzoekers bij de universiteit die rechtstreeks of via het vermogen ten laste komen van kredieten en/of toelagen van het N.F.W.O., het F.G.W.O., het I.W.O.N.L., het F.C.F.O., parastatale instellingen, ministeries, internationale instellingen, particuliere ondernemingen, parallelle fondsen...

Op het ogenblik dat België zoveel behoefte heeft aan een zo groot mogelijk aantal onderzoekers en dat mobiliteit zo noodzakelijk is, worden door dit ontwerp in elke betrokken vrije instelling - en ook in de rijksuniversiteiten - discriminaties geschapen tussen onderzoekers, die ongetwijfeld een vergelijkbare opleiding hebben genoten en een vergelijkbare waarde hebben.

Het merendeel van de wetenschapslui zal de voorgestelde pensioenregeling niet genieten.

Zij die in artikel 6 zijn vermeld zullen aarzelen om een veilige betrekking op te geven om onderzoekingswerk te gaan verrichten in een wetenschappelijke instelling. Daardoor zal de tewerkstelling worden geblokkeerd.

Het amendement is bedoeld om die bezwaren in ruime mate weg te werken » (*Parl. St.*, Senaat, 1984-1985, nr. 801-3, pp. 1-2; zie ook *Parl. St.*, Kamer, 1984-1985, nr. 1211/6, p. 1).

B.5.3.2. Die amendementen werden verworpen (*Hand.*, Senaat, 10 mei 1985, pp. 2549-2551; *Hand.*, Kamer, 6 juni 1985, p. 2852). Wat het administratief en technisch personeel betreft, merkte de staatssecretaris voor Pensioenen op :

« dat men eerst de loopbaanafsluiting wil regelen voor het wetenschappelijk personeel. Wanneer er meer middelen vrijkomen kan men ook de kwestie van het A.T.P. regelen. Nochtans moet men de verschillende aard van het onderwijzend en wetenschappelijk

personeel enerzijds en het A.T.P. anderzijds durven erkennen » (*Parl. St.*, Senaat, 1984-1985, nr. 801-2, p. 33).

De minister van Onderwijs (N) voegde daaraan toe :

« Dat het administratief en technisch personeel van de vrije universiteiten uitgesloten blijft van het rijksstatuut wordt o.a. verklaard doordat de leden van het wetenschappelijk personeel doorgaans overgaan naar het onderwijzend personeel, het administratief en technisch personeel echter niet » (*Parl. St.*, Kamer, 1984-1985, nr. 1211/4, p. 7).

B.5.3.3. Wat het wetenschappelijk personeel betreft, ontspoon zich de volgende discussie tussen één van de auteurs van het amendement en de ministers van Onderwijs :

« De heer [...] - [...] in het ontwerp van de Regering wordt, voor de opening van het recht op het rustpensioen en de berekening van het pensioen, een onderscheid gemaakt tussen de diensten die worden gepresteerd door het wetenschappelijk personeel in inrichtingen die worden bezoldigd ten laste van de werkingstoelage die aan die universitaire inrichtingen en instellingen wordt toegekend, en de gepresteerde diensten die worden bezoldigd door de andere subsidies die door de overheid worden toegekend in het kader van, bijvoorbeeld, de fondsen voor collectief fundamenteel onderzoek, het IWONL, andere centra.

Wij denken dat dat onderscheid, dat in feite lijkt op een discriminatie onder leden van het wetenschappelijk personeel en vorsers, betreurenswaardig is op het ogenblik waarop – en dat is niet alleen de zorg van deze Regering, dat is ook de zorg van andere geweest – elkeen het erover eens is te erkennen dat aan het onderzoek en de vorsers een echt statuut zou dienen te worden gegeven.

Wij wensen dat de diensten die onder welk stelsel dan ook door de leden van het wetenschappelijk personeel en de vorsers worden gepresteerd, in aanmerking worden genomen voor de opening van hun recht op het pensioen en de berekening ervan. Dat is het doel van dit amendement.

[...]

[...], minister van Nationale Opvoeding (F.) - [...] dit probleem is reeds ter sprake gebracht, zowel in de Senaat als in de Kamercommissie. Ik denk [...] dat hetgeen in het wetsontwerp is bepaald een eerste stap is en dat, om redenen van budgettaire aard, men momenteel niet verder kan gaan.

De Regering vraagt dus de verwerping van dit amendement.

De heer [...] - [...] uit het antwoord van de minister van Nationale Opvoeding kan ik dus besluiten dat het amendement dat ik voorstel ten gronde niet aanvechtbaar of afkeurenswaardig is, maar dat het alleen om budgettaire redenen niet kan worden aanvaard.

[...], minister van Nationale Opvoeding (F.). - Ja.

[...]

[...] Minister van Onderwijs (N.). - Mijnheer de Voorzitter, ik wil eraan toevoegen dat het hier gaat om andere categorieën van personeelsleden. Wat wij hier viseren zijn degenen die, via werkingstoelagen op de universitaire werkingstoelagen werden betaald. Wij kunnen dit niet verder uitbreiden [...] » (*Hand.*, Kamer, 4 juni 1985, p. 2747).

B.6.1. Uit de in het geding zijnde bepaling vloeit voort dat de leden van het wetenschappelijk personeel van de in artikel 2 van de Onderwijswet genoemde universitaire instellingen een overheidspensioen genieten op voorwaarde dat zij, onder meer, bezoldigd werden « ten laste van de door de Staat toegekende werkingstoelagen ».

Met « de door de Staat toegekende werkingstoelagen » werd de jaarlijkse uitkering bedoeld middels welke de Staat binnen de perken en volgens de modaliteiten bepaald in titel II van de wet van 27 juli 1971 op de financiering en de controle van de universitaire instellingen bijdroeg in de financiering van de universitaire instellingen. De werkingsuitkering wordt per twaalfde ter beschikking gesteld van elke universitaire inrichting op de eerste van elke maand volgend op die waarop het twaalfde betrekking heeft (artikel 36, eerste lid, van de wet van 27 juli 1971, zoals vervangen bij artikel 17 van de Onderwijswet).

De minister van Onderwijs (N) preciseerde dat « het wel degelijk moet gaan over personeelsleden die hun bezoldiging ontvangen uit de werkingstoelagen en niet uit het patrimonium » (*Parl. St.*, Senaat, 1984-1985, nr. 801-2, p. 34).

B.6.2. Het koninklijk besluit van 18 januari 1965 betreffende de financiering van programma's van collectief fundamenteel wetenschappelijk onderzoek schiep de mogelijkheid voor de ministers die bevoegdheden bezitten op het gebied van het fundamenteel wetenschappelijk onderzoek om, middels binnen het Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek op te richten fondsen, financiële steun te verlenen ten voordele van programma's van collectief wetenschappelijk onderzoek die te danken zijn aan het initiatief van vorsers. De artikelen 4 en 5 van dat koninklijk besluit bepalen :

« Art. 4. Met het oog op de financiering van programma's van collectief fundamenteel onderzoek, die te danken zijn aan het initiatief van vorsers, verlenen bovenbedoelde ministers toelagen aan het Nationaal fonds voor wetenschappelijk onderzoek, binnen de perken van de kredieten die te dien einde op hun respectieve begrotingen zijn ingeschreven en in het raam van overeenkomsten die zij met het voormeld Fonds sluiten.

Deze overeenkomsten dienen te voldoen aan de voorwaarden die gesteld zijn in de onderstaande artikelen 5 tot 16.

Art. 5. Voor het beheer van de toelagen die bij toepassing van dit besluit aan het Nationaal fonds voor wetenschappelijk onderzoek worden toegekend, richt dit laatste in zijn schoot een fonds op voor het medisch onderzoek, een fonds voor het kernonderzoek en een fonds voor het fundamenteel onderzoek in alle andere wetenschapstakken.

Deze fondsen zijn autonoom inzake comptabiliteit.

Elk fonds wordt beheerd door een beheerscomité, samengesteld uit een voorzitter, een ondervoorzitter, ten hoogste twaalf leden, en een secretaris-verslaggever ».

B.6.3. Ter uitvoering hiervan richtte het Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek, middels een overeenkomst met het toenmalige Ministerie van Nationale Opvoeding en Cultuur van 8 april 1965, aangepast op 1 januari 1971, het « Fonds voor Kollektief Fundamenteel Onderzoek - initiatief der navorsers », op. Dat Fonds had geen rechtspersoonlijkheid.

B.6.4. De bedragen van de kredieten die worden uitgetrokken voor de programma's voor wetenschappelijk onderzoek die aldus worden gefinancierd, worden aan de binnen het Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek opgerichte fondsen toegekend en « worden gestort op een speciale rekening die het Fonds doet openen bij het Bestuur der Postchecks, op naam van elk der fondsen » (artikel 9 van het koninklijk besluit van 18 januari 1965).

Die bedragen zijn derhalve duidelijk onderscheiden van de aan de universitaire instellingen toegekende werkingstoelagen.

B.7. Het in B.3 vermelde onderscheid berust op een objectief criterium, namelijk de wijze waarop de bezoldiging van het wetenschappelijk personeel van de in artikel 2 van de Onderwijswet opgenoemde universitaire instellingen wordt gefinancierd.

B.8. In zoverre de wetgever beoogt een betere mobiliteit te verzekeren en voor het wetenschappelijk personeel een vlottere overstap naar het onderwijs mogelijk te maken, streeft hij een wettig doel na.

B.9.1. Uit de in B.5 aangehaalde parlementaire voorbereiding, blijkt dat de wetgever, naast de doelstellingen van mobiliteit en doorstroming naar het onderwijs, budgettaire doelstellingen had. In de Commissie voor de opvoeding, het wetenschapsbeleid en de cultuur van de Kamer van volksvertegenwoordigers erkende de minister van Onderwijs (N) « dat een besparingseffect beoogd wordt met dit ontwerp » (*Parl. St.*, Kamer, 1984-1985, nr. 1211/4, p. 7), en bevestigde hij dat die doelstelling wordt gerealiseerd « ook inzake de pensioenen » (*ibid*). De staatssecretaris voor Pensioenen schatte die besparing op 246 miljoen frank in het eerste jaar (*Parl. St.*, Senaat, 1984-1985, nr. 801-2, p. 25), in hoofdzaak doordat de overheid de werkingstoelage aan de betrokken instellingen kon verminderen. Luidens artikel 30, § 1, van de wet van 27 juli 1971 was die « jaarlijkse werkingstoelage verleend aan elke universitaire inrichting, voor elke studierichting, gelijk aan de forfaitaire kostprijs per student vermenigvuldigd met het aantal studenten ingeschreven in deze richting op 1 februari van het voorgaande jaar ». De Koning bepaalde die forfaitaire kostprijs jaarlijks en voor elke studierichting, rekening houdend met « de evolutie van de gemiddelde kostprijs van het onderwijzend en wetenschappelijk personeel, vastgesteld op basis van twee leden van het academisch personeel voor drie leden van het wetenschappelijk personeel [...] » (artikel 29, 2°, van de wet van 27 juli 1971). Aangezien de universitaire instellingen zelf geen socialezekerheidsbijdragen meer dienen te betalen voor het wetenschappelijk personeel dat de regeling van het overheidspensioen geniet, vermindert de kostprijs van dat personeel, en bijgevolg ook de forfaitaire kostprijs per student en de jaarlijkse werkingstoelage die de overheid verleent.

B.9.2. Ten aanzien van het wetenschappelijk personeel waarvan de bezoldiging werd gefinancierd door het Fonds voor Kollektief Fundamenteel Onderzoek golden die regels niet. Het bedrag van de kredieten die aan dat Fonds werden toegekend, was immers afhankelijk van de door het beheerscomité met het oog op de financiering van de programma's van wetenschappelijk onderzoek opgestelde toelageaanvraag (artikelen 7 en 8 van het koninklijk besluit van 18 januari 1965).

B.9.3. Bovendien wou de wetgever de pensioenregeling van de ambtenaren van het algemeen bestuur van de Staat niet toepassen op andere categorieën van personen dan het wetenschappelijk personeel dat wordt bezoldigd ten laste van de door de Staat toegekende werkingstoelagen, teneinde te vermijden dat op termijn de pensioenlast voor de Staat te hoog zou oplopen. Daarbij vermocht hij rekening te houden met het feit dat de pensioenregeling

van de ambtenaren van het algemeen bestuur van de Staat in beginsel is voorbehouden aan statutair benoemde ambtenaren. De uitbreiding van die regeling tot andere categorieën van personen is een uitzondering op dat beginsel en kan bijgevolg enkel beperkend worden opgevat.

B.10. Het in het geding zijnde criterium van onderscheid is pertinent ten opzichte van het nagestreefde doel. Het Hof dient evenwel nog na te gaan of de gevolgen ervan niet onevenredig zijn.

Te dien aanzien wordt opgemerkt dat het wetenschappelijk personeel dat werd bezoldigd ten laste van het Fonds voor Kollektief Fundamenteel Onderzoek, niet verstoken blijft van elk pensioen, maar de pensioenregeling van werknemers geniet. De staatssecretaris voor Pensioenen verklaarde dienaangaande dat « het personeel dat aan de door de wet gestelde voorwaarden niet voldoet [...] zijn huidig statuut en pensioenregeling [zal] behouden » (*Parl. St.*, Senaat, 1984-1985, nr. 801-2, p. 7).

B.11. Gelet op het voorgaande, is het verschil in behandeling redelijk verantwoord.

B.12. De prejudiciële vraag dient ontkennend te worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 3 van de wet van 21 juni 1985 betreffende het onderwijs schendt de artikelen 10, 11 en 24, § 4, van de Grondwet niet.

Aldus uitgesproken in het Nederlands en het Frans, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op de openbare terechtzitting van 26 september 2013.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

M. Bossuyt